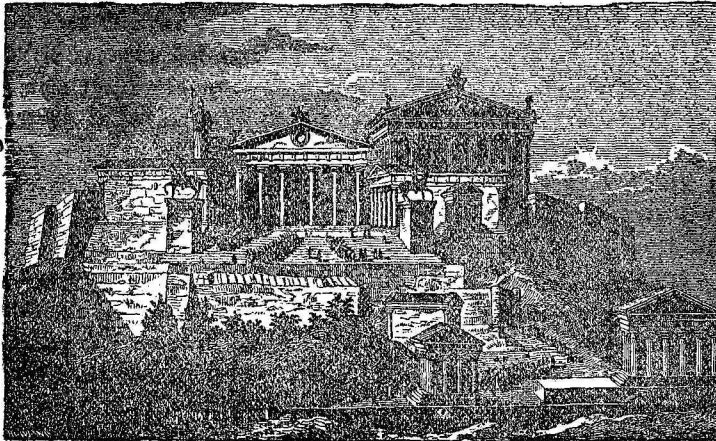

δρέων. διὰ τοῦτο χάρις εἰς τὰ προστατευτικά ταῦτα προπύργια ἡ Ἑλληνικὴ γεωργία ἠδυνήθη νὰ ἀναπτυχθῆ χωρὶς νὰ φοβηθῆ ἐν τῇ βλασῆσει τῆς τὰς ἐνοχλήσεις τῶν ἀλλεπαλλήλων εἰσβολῶν τῶν βερβάρων. Πρὸς Βορρᾶν καὶ Ἀνατολὰς τῆς Θεσσαλίας, ὁ Ὀλυμπος, τὸ Πήλιον καὶ ἡ Ὄσσα ἀποτελοῦσι πρὸς τὸ μέρος τῆς Μακεδονίας τὰ πρῶτα καὶ ἀνυπερβλητὰ ἐμπόδια. Πρὸς τὰ σύνορα τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος καὶ Θεσσαλίας δεύτερον ἀπαντᾶται ἔρυμα· ἡ ἀπόρροζ σειρὰ τῆς Ὀθρυος.

Περίξ τοῦ Μυλιακοῦ κόλπου νέον κώλυμα κλείει τὴν δίοδον· πρέπει νὰ διεσδύσῃ τις μεταξὺ τοῦ βράχου καὶ τῆς θαλάσσης διὰ τοῦ στενοῦ τῶν Θερμοπυλῶν. Ἀφ' οὗ διέλθει δὲ τὰ ὄρη τῆς Λοκρίδος, ἵνα κατέλθῃ εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Θηβῶν μένει ἔτι νὰ διέλθῃ τὸν Πάρνηθα ἢ τὰς ὑπορείας τοῦ Κυθαίρωνος, πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὴν παιδιάδα τῆς Ἀττικῆς· ἐκείθεν δὲ ὁ Ἴσθμος ὑπερασπίζεται δι' ἄλλων ἐγκαρσίων ἐρυμάτων ἐξωτερικῶν προπυργίων τῆς μεγάλης δρεϊνῆς

καὶ ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως. Εὐρέως ἀνοιγομένη πρὸς τὸ Αἰγαῖον διὰ τῶν κόλπων καὶ τῶν λιμένων τῆς, προστατευομένων ὑπὸ ἀναριθμητῶν νήσων καὶ ὡς τόπων σιτοδοσίας καὶ ὡς τόπων καταφυγίου, ἡ Ἑλλὰς ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ λίαν εὐκόλως εἰς κερδοφόρους συναλλαγὰς μὲ τὰ μᾶλλον πεπολιτισμένα ἔθνη, ἅτινα ἔζων εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν τῶν ὀδοντωτῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Οἱ ἄποικοι τῆς Ἰονίας δὲν μετέφερον ἀπλῶς μόνον σιτία καὶ ἐμπορεύματα εἰς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν Ἀθηναίους καὶ Πελασγοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς μύθους, καὶ τὰς ποιήσεις, καὶ τὰς τέχνας τῆς πατρίδος τῶν. Καὶ ἐν γένει διὰ τε τοῦ σχηματισμοῦ τῶν παραλίων καὶ διὰ τῆς διαθέσεως τῶν ὄρων τῆς Ἑλλάδος κατέχει, οὕτως εἰπεῖν, θέσιν ἐφόρου ἐπὶ τῆς Ἀνατολῆς, ὅθεν ἤλθον αὐτῇ τὰ φῶτα ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους αἱ χερσονήσοι ἐκτείνονται ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος αἱ πλείονες διασπείρονται νῆσοι· ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὡ-

Ἡ πάλαι Ἀκρόπολις.

ἀκροπόλεως τῆς Πελοποννήσου.* Πολλοὶ πολλάκις παραβάλλουσι τὴν Ἑλλάδα πρὸς σειρὰν δωματίων, ὧν αἱ θύραι εἰσὶ στερῶς μεμογλευμέναι· δύσκολον τὸ νὰ εἰσέλθῃ τις ἐν αὐτοῖς· πλὴν δυσκολώτερον τὸ νὰ ἐξέλθῃ διὰ τοὺς φυλάσσοντας αὐτά· ὁ δὲ Michelet λέγει, « ἡ Ἑλλὰς ὁμοιάζει πρὸς τριπύθμενον παγίδα· δύνασθε νὰ εἰσέλθητε, ἀλλ' ἅμα εἰσέλθητε εὐρίσκασθε αἰχμάλωτος πρῶτον ἐν Μακεδονίᾳ κατόπιν ἐν Θεσσαλίᾳ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Θερμοπύλαις καὶ τῷ Ἴσθμῳ». Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐντεῦθεν τοῦ Ἴσθμου εἶναι δύσκολον τὸ νὰ εἰσδύσῃ τις· καὶ ἡ Λακεδαίμων διὰ τοῦτο ἦτο ἐπὶ πολὺ ἀπρόσβλητος.

Ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἡ ναυτιλία ἔτι καὶ εἰς θαλάσσης κεκλεισμένης ἦν ἐπικίνδυνος, ἡ Ἑλλὰς ἐπροστατεύετο ὑπὸ τῆς θαλάσσης κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν κατοίκων τῆς ἀνατολῆς τοῦδε μὲν ὁμοῦς χώρα προσεκάλε· μᾶλλον αὐτῆς τοὺς ναυτιλλομένους εἰς εἰρήνην· « Ἀκρόπολις τῆς Ἑλλάδος.»

σαύτως παραλίαι ἀνοίγονται οἱ εὐθετώτεροι καὶ μᾶλλον προπεφυλαγμένοι λιμένες καὶ ἐκτείνονται ἐντὸς τῶν ἠμικυκλίων τῶν ὄρων αἱ προσφωρότεροι δι' ἐγκατάστασις πολυαριθμῶν πολιτειῶν γαίαι. Ἐν τούτοις ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει, ὡς ἡ Τουρκία, τὸ ἐλάττωμα τοῦ νὰ στερῆται σχεδὸν ἀμέσου μετὰ τῆς Δύσεως συγκοινωνίας ἕνεκα πλαταίας τινος ζώνης ὄρων ἀποκρήμων ἢ ἀκτῶν ἀποτόμων. Τὸ Ἰόνιον πέλαγος εἶναι, ἀληθῶς εἰπεῖν, πλατὺ καὶ ἔρημον πρὸς δυσμὰς τῆς Πελοποννήσου· ἀλλ' ὁ Κορινθιακὸς κόλπος, ὅστις διασχίζει κατὰ πλάτος ὀλόκληρον τὴν Ἑλληνικὴν χερσονήσον καὶ ἡ σειρὰ τῶν Ἰονίων νήσων ἐκ τῶν ὀποιῶν βλέπει τις μακρόθεν τὰ ὄρη τῆς Ἰταλίας ἔπρεπε νὰ ἦναι πρόδρομος, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν ναυτιλίαν τῶν δυτικῶν θαλασσῶν. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ Ἀκαρῶνες, οἵτινες ἐγίνωσκον τὴν τέχνην τοῦ κτίσκειν θόλους, πολὺ πρὶν ἢ γνωρίσωσιν αὐτὴν οἱ Ρωμαῖοι, ἠδυνήθησαν, χάρις εἰς τὸ ἐμπόριον, νὰ διδά-